

Høringssvar – kompensasjon for brudd på EMK i saker om tilleggsskatt

Advokatfirmaet Strandenæs AS har særlig ekspertise innen skatterett, og representerer stadig skattytere som er underlagt reglene som foreslås endret. Vi ser svært positivt på at Finansdepartementet ønsker å forbedre aspekter ved det gjeldende skattesystemet, deriblant angripe problemet med for lang skattesaksbehandlingstid. Det er likevel vår klare oppfatning at dette lovforslaget ikke er et hensiktsmessig tiltak for å angripe de underliggende problemene.

Høringsnotatet er Finansdepartementets erkjennelse av at den lange saksbehandlingstiden resulterer i gjentatte brudd på EMK art 6. Konvensjonsbruddene blir ikke møtt med tiltak som skal forebygge dem, men med tiltak som setter små plastre på sår av varierende størrelser. Dette vitner om en feilslått målsetning i lovgivningsprosessen, ettersom de foreslåtte lovendringer ikke er egnede til å hindre konvensjonsbrudd.

Menneskerettighetsbruddene kan forenklet sett avverges på to måter. Den første er at antallet saker som ender med klagebehandling må reduseres. Dette gjelder både åpenbart grunnløse klager og tvilsomme endringsvedtak med påfølgende klage. Det sistnevnte kan unngås gjennom høyere faglig kompetanse i forvaltningen. Dessuten kan antallet endringsvedtak anpasses til kapasiteten for klagebehandling. I den forbindelse kan Skatteetaten utarbeide rutiner for å vurdere hvorvidt endringsvedtak i en sak er hensiktsmessig sett hen til sakens tvilsomhet, forventet behandlingstid, og dens sannsynlighet for oppheving i Skatteklagenemnda.

Den andre måten å unngå menneskerettighetsbruddene på er å øke kapasiteten til klagebehandling. Dette er et spørsmål om allokering av midler, og bør kunne fjerne alle konvensjonsbrudd tilknyttet lang liggetid. Først når konvensjonsbruddene ikke lar seg unngå, bør lovgivning om rettferdig utmåling av kompensasjon bli en prioritet.

Det kan ikke være slik at skattesystemet fungerer på et vis hvor brudd på menneskerettighetene er en akseptert pris å betale, rettferdiggjort av høyere skatteinntekter. Som representanter for skattyterne som stadig får krenket sine menneskerettigheter setter vi spørsmålstegn ved holdbarheten ved en slik verdivurdering.

Fordi tilleggsskatt i relasjon til EMK er en straff, skal den utmåles proporsjonalt med den straffbare handlingen. I dag utmåles den derimot prosentmessig med beløpet på endringen Skatteetaten vedtar. Dette er en svakhet ved straffeutmålingen, ettersom størrelsen på tilleggsskatten ikke nødvendigvis påvirkes av skattyterens utviste skyld.

For skattytere som har utvist liten eller ingen subjektiv skyld vil en satsberegnet kompensasjon kunne være svært lav relativ til straffen som ilegges. At denne beregnes uavhengig av sakens konkrete forhold oppleves som tilfeldig og urimelig. Så lenge tilleggsskatten utmåles basert på

størrelsen på endringen fremfor utvist skyld, bør derfor også kompensasjonen følge en beregning som er forholdsmessig til endringen.

Kompliserte saker med stor grad av subjektiv skyld har dessuten ikke samme behov for kompensasjon, men vil likevel få dette med de foreslåtte reglene. Dette understreker at satsberegnet kompensasjon ikke treffer reelle forhold, og innebærer samtidig en uforsvarlig bruk av fellesskapets ressurser. Samlet sett innebærer den foreslåtte satsberegningen at kompensasjon blir utmålt uavhengig av skaden som er lidt.

Finansdepartementet begrunner adgangen til satsberegning innenfor EMK med at «EMD selv i sine avgjørelser har gått ganske langt» i retningen av å standardisere utmåling. Vi mener adgangen bør utredes langt grundigere. Dette begrunnes særlig i at skattesystemet allerede er beheftet med gjentatte konvensjonsbrudd, og at lovgiver bør tre varsomt i ny lovgivning slik at en ny portefølje med konvensjonsbrudd unngås.

I høringsnotatet blir det forsøkt å likestille skattytere som opplever konvensjonsbrudd, uavhengig av om klagen vinner frem eller ikke. Likevel blir den beregnede kompensasjonen for skattytere som ikke vinner frem avkortet til den ilagte tilleggsskatten. Dermed likebehandles likevel ikke skattytere hvis tilleggsskatten som opprettholdes er lavere enn den satsberegnete kompensasjonen.

For eksempel vil en skattyter som i det endelige klagevedtaket ilegges 20 000,- tilleggsskatt, der kompensasjonen er utmålt til 50 000,- ikke få utbetalt de resterende 30 000,-. Derimot vil en skattyter hvor tilleggsskatten ble opphevet, få utbetalt hele det beregnede beløpet. Et lovforslag som motsier sine egne målsetninger om likebehandling, behøver åpenbart ytterligere utredning.

Forslaget er i seg selv en flau innrømmelse. Det selvsagte utgangspunkt der norske myndigheter bryter med EMK er å bringe forholdet i orden, ikke kjøpe seg fri gjennom standardiserte «avlatspenger». Ved lang saksbehandlingstid må det riktige være å få opp hastigheten på saksbehandlingstiden. Nå synes imidlertid Finansdepartementet å ha gitt opp å overholde nødvendige rettssikkerhetskrav, og i stedet gått inn for å kraftig redusere og standardisere kompensasjonen for lang saksbehandlingstid. Vi ser det som selvsagt at Norge ikke bare burde innfri kravene etter EMK, men faktisk også arbeide for rettslige systemer som gir solid distanse mot krenkelser av grunnleggende rettssikkerhetsgarantier.

Aksel Storm Forberg
Advokatfullmektig

Vibeke Aasen Eriksrud
Advokatfullmektig

Torstein Feldborg
Advokatfullmektig

Øystein Olausen
Advokat

Harald F. Strandenæs
Advokat